

(a)

Rezumat al tezei de abilitare
„Aspecte ale persistenței operei caragialiene în limbajele mediatică”
de Cristian Stamatoiu

Anii '60-'70 ai secolului trecut au marcat o schimbare de paradigmă privind semnarea actualității lui Caragiale, mai ales datorită lui Valentin Silvestru pentru ca ulterior această direcție critică să fie concretizată prin opera lui V. Fanache și Mircea Iorgulescu. Astfel a apărut o adevărată pleiadă de „caragialeologi” care au dat consistență științei „caragialeologiei” prin cele mai variate mijloace de investigare critică.

Acestui context inovator s-a subsumat și demersul nostru filologic însoțit de o operă critică în devenire. Rădăcinile ei rezidă în doctorantura subsemnatului desfășurată sub îndrumarea științifică a prof. univ. dr. Vasile Fanache (Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca) la mijlocul anilor '90. În mod paradoxal, nu dezvoltarea intrinsecă a tezei notate cu un calificativ maxim (*Poetul Marin Sorescu între mentalitatea „folclorică” și cea „livrescă”* publicată sub titlul: *Cariul din limba de lemn (eseu asupra liricii soresciene)*) a fost marele câștig din perspectiva timpului, ci metodologia aplicată. Aceasta a fost orientată manifest spre depășirea criticii formale și monocorde, spre a se privilegia interdisciplinaritatea implicată de procesele *deconstrucției* și *reconstrucției* critice. Odată stabilit cadrul general de abordare a tematicii stabilite, a intervenit în mod salutar colaborarea cu un alt membru al comisiilor succesive constituite pentru validarea etapelor preliminare susținerii finale a Tezei de doctorat: prof. univ. dr. Ioan Șeuleanu. Datorită familiarității acestuia cu ultimele dezvoltări din metodologia holistică a cercetătorilor americani, am fost capatat să imprim dimensiunea antropologiei culturale viziunii critice, fapt care a asigurat și unicitatea cărții mele publicate pe baza Tezei de doctorat.

Cu aceste achiziții s-a intrat în spațiul criticii caragialiene prin intermediul a două dezvoltări academice: titularizarea în cadrul Catedrei de Teatrologie a Universității de Teatru (ulterior de Artă Teatrală, actualmente de Arte) din Tg. Mureș și continuarea colaborării cu V. Fanache, dar, de această dată, în domeniul său de predilecție: opera lui I. L. Caragiale. Având însă în vedere componenta mediatică asociată diversificării ofertei educaționale a universității al cărei titular eram, a apărut oportunitatea orientării activității mele de cercetare „caragialeologică” spre o abordare conexată cu antropologia comunicării. Odată cu metoda s-a conturat și obiectul de studiu, și anume: investigarea

actualității structurilor de comunicare viciată specifice personajelor caragialiene în mass-media.

Cadrul cercetării a fost stabilit mai întâi prin lansarea conceptului original de „Caragialume” prin lucrarea „*Caragialumea*” – *matrice și prefigurare* care activează o monadă oriunde și oricând scara axiologică a unei comunități umane este parazitată *selecția negativă a valorilor*. Este vorba aici de logica pervertită a structurii narative a basmului, Caragialumea fiind un cronotop în care indivizi *fără calitate* se „în – haită” ca să-și poată devora unul altuia golul existențial în jurul căruia i se cristalizează un „ambiț” dobândit empiric. Astfel *antropologia* Caragialumii devine o *antropofagie* atroce, fiecare „moftangiu” încercând de fapt să paraziteze energiile existențiale ale celorlalți, încercând, la rândul său să se sustragă acestui vampirism existențial.

Conturarea problematicii ce prefigurează studiul nostru propus aici s-a efectuat prin volumele: *I. L. Caragiale și patologiile mass-media* (cu o postfață de Mircea Tomuș), pentru ca definitivarea ei să se cristalizeze în 2016 în a doua Teză de doctorat (în Artele spectacolului la Universitatea de Arte din Tg-Mureș): „*Lanțul slăbiciunilor*” de *comunicare în lumea lui Caragiale și în cea de azi*, sub îndrumarea științifică a prof. univ. dr. habil. Sorin Crișan. Ele pun în evidență Sistemul Caragialumii ce își bazează ființarea mereu reactualizată pe o *patologie a comunicării deficitare*. Acest tip de comunicare aberantă se manifestă atât la nivelul strict lingvistic, cât mai ales la acela al *situațiilor* ce s-au structurat și dezvoltat pe *patternurile* unui limbaj viciat. Evidențierea patologiilor comunicaționale de sorginte caragialiană are aici ca scop demascarea rupturii dintre fond și formă pe fundalul fuziunii dintre comic și tragic, dintre *comedie* și *comédie*.

În continuarea logică a celor două lucrări, se înscrie tematica prezentei teze de abilitare: „**Persistența dimensiunii mediatice a operei caragialiene**”.

În prima parte a sa se realizează o tipologizare a „psiho-situațiilor” limbajului viciat ce transformă „fizionomia” comunicării într-o „ficsionomie”. Astfel, Caragialumea va fi percepută prin intermediul unor *scheme* relaționale transferate de la nivelul *figurilor de construcție semantică*, până la *figurile de gândire*, neuitându-se însă că aici este vorba de un mental „rău bolnav” ce generează o comunicare similară. Din această proiectare vor rezulta patru scheme de organizare a comunicării: *adăugare*; *permutare*; *substituire*; *suprimare*, ceea ce în cazul nostru se va traduce prin patru „psiho-situații”, ale: *divergenței*, *contradicției*, *redundanței* și *intermitenței*. Ulterior aceste structuri sunt identificate în mass-mediile contemporane, analiza lor demonstrând că, în ciuda progresului tehnologic, viciile de caracter și gândire rămân neschimbate.

Cea de-a doua parte a studiului pune accentul pe „fiziologia” percepției aceleiași limbaj viciat al operei lui Caragiale prin intermediul marelui și micului ecran, ori a monitorului de computer. Nu întâmplător se va investiga readucerea pe cale filmică a acestei opere definitorii pentru spiritualitatea noastră în „actualitatea” centenarului din 1952, precum și tribulațiile imagistice ulterioare cinematografice, din spațiul TV ori a celui internautic de azi.

O altă oportunitate academică survenită în anul 2004 a permis concretizarea componentei francofone a formației noastre intelectuale prin intermediul lectoratului de Civilizație și limbă română susținut la Universitatea „Marc Bloch”, Strasbourg II. Imersia în mediul cultural francez a condus la revelația că, în ciuda a două mari traduceri ale lui Caragiale în franceză, opera sa este prea puțin cunoscută, deși există un interes potențial pentru ea atunci când este adusă în atenție. În consecință, tema generală de cercetare pe termen lung s-a conturat a fi publicarea de studii și articole în țară și străinătate în limbile franceză și engleză care să disemineze în special în mediul critic din străinătate valori ale teatrului românesc, în special în cazul lui I.L. Caragiale, dar și al lui Eugen Ionescu sau Vasile Alecsandri. Sinteza momentană a acestor cercetări se regăsește în lucrarea franco-română *Etimologii populare „francoafone” în dramaturgia românească / Des fausses étimologies « franco-aphones » dans la dramaturgie roumaine*, pentru ca o extrapolare a criticii antropologice să se realizeze în: *Istoria antropologică a activării reflexului teatral*, considerată în postfață de Georges Banu ca fiind unică în plan european.